

UNIVERZITET U BANJA LUCI
MEDICINSKI FAKULTET
Katedra hirurgije

ZDRAVSTVENA NJEGA U VANREDNIM USLOVIMA

Glavni urednik
Predrag Grubor

ZDRAVSTVENA NJEGA U VANREDNIM USLOVIMA
Katedra za hirurgiju Medicinskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci

Glavni urednik:

Prof. dr Predrag Grubor, šef Katedre za hirurgiju

Recezeni:

Doc. dr Jovan Čulum,
Doc. dr Božo Krivokuća

Izdavač:

Medicinski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci

Za izdavača:

Prepress: CIBID Medicinskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci

Štampa:

„RPS grafika” Doboј

1. izdanje, 2010. godina

Tiraž: 1000.

ISBN - 978-99938-42-51-4

Naučno nastavno vijeće Medicinskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, odobrilo je knjigu “Zdravstvena njega u vanrednim uslovima“ kao udžbenik za studij zdravstvene njege.

Urednici poglavlja:

1. Prošlost i sadašnjost hirurgije, Doc. dr Milan Žigić.
2. Organizacija zdravstvene njege u vanrednim uslovima, Prof. dr Zdravko Marić.
3. Ratna rana, Assi. mr dr Zoran Aleksić.
4. Infekcije u vanrednim uslovima, Prof. dr Duško Vasić i Doc. dr Snježana Milićević.
5. Krvavljenje i hemostaze, Assi. prim. mr sci. med. dr Darko Golić i Dr Dragan Rakanović.
6. Anestezija i reanimacija u vanrednim uslovima, Assi. prim. mr sci. med. dr Darko Golić i Dr Dragan Rakanović.
7. Povrede ekstremiteta, Ass. dr Dario Kalacun i Doc. dr Aleksandar Jakovljević.
8. Pozne posljedice povrede ekstremiteta u vanrednim prilikama, Prof. dr Predrag Grubor.
9. Vaskularna hirurgija u vanrednim uslovima, Mr sci. dr Milanko Maksić.
10. Neurohirurgija u vanrednim uslovima, Mr sci. dr Ostoja Savić.
11. Povrede grudnog koša i zbrinjavanje u vanrednim uslovima, Doc. dr Slavko Grbić.
12. Povrede i zbrinjavanje trbuha u vanrednim prilikama, Doc. dr Milan Simatović.
13. Torakoabdominalne povrede i njihova zdravstvena njega u vanrednim prilikama, Prof. dr Dragan Kostić.
14. Povrede i zdravstvena njega urogenitalnog trakta u vanrednim prilikama, Doc. dr Snježana Milićević i Prof. dr Duško Vasić.
15. Povrede i tretman povrede karlice u vanrednim prilikama, Doc. dr Aleksandar Jakovljević i Assi. dr Dario Kalacun.
16. Najčešća oboljenja i zdravstvena njega bolesnika u vanrednim uslovima, Doc. dr Dušan Janičić i Prof. dr Brane Topić.
17. Osnovni principi plastične hirurgije u vanrednim prilikama, Doc. dr Branko Despot.

Autori

(prema abecednom redu)

1. Asist. mr sci dr Zoran Aleksić, specijalista opšte hirurgije.
2. Doc. dr Branko Despot, specijalista plastične i rekonstruktivne hirurgije.
3. Asis. mr. sci dr Darko Golić, specijalista anestezije i ranimacije.
4. Doc. dr Slavko Grbić, specijalista opše hirurgije, subspecijalista torakohirurgije.
5. Prof. dr Predrag Grubor, specijalista ortopedske hirurgije i traumatologije.
6. Doc. dr Dušan Jančić, specijalista opše hirurgije, subspecijalista torakohirurgije.
7. Doc.dr Aleksandar Jakovljević, specijalista ortopedske hirurgije i traumatologije.
8. Prof. dr Dragan Kostić, specijalista opše hirurgije.
9. Ass.dr Dario Kalacun, specijalizant ortopedske hirurgije i traumatologije.
10. Prof dr Zdravko Marić, specijalista opšte hirurgije, subspecijalista abdominalne hirurgije.
11. Doc. dr Sniježana Milićević, specijalista urologije.
12. Mr. sci dr Milanko Maksić, specijalista opšte hirurgije, subspecijalista vaskularne hirurgije.
13. Dr Dragan Rakanović, specijalizant anestezije i ranimacije.
14. Doc. dr Milan Simatović, specijalista opše hirurgije.
15. Mr. sci dr Ostoja Savić, spec. neurohirurgije.
16. Prof. dr Brano Topić, specijalista opše hirurgije.
17. Prof dr Duško Vasić, specijalista urologije.
18. Doc. dr Milan Žigić, specijalista urologije.

SADRŽAJ

Predgovor	7
Doc . dr Milan Žigić PROŠLOST I SADAŠNJOST HIRURGIJE	9
Prof dr Marić Zdravko ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE NJEGE U VANREDNIM USLOVIMA	13
Asis Mr. Sci. Dr Aleksić Zoran RATNA RANA	17
Prof.dr Duško Vasić Doc .dr Snježana Milićević INFEKCIJE U VANREDNIM PRILIKAMA	27
Prim. mr sci med. dr Golić Darko Dr Rakanović Dragan KRVARENJE I HEMOSTAZE	39
Prim. mr sci med. dr Golić Darko Dr Rakanović Dragan TRANSFUZIJA KRVI	47
Prim. mr sci med. dr Golić Darko Dr Rakanović Dragan ŠOK	53
Prim. mr sci med. dr Golić Darko Dr Rakanović Dragan ANESTEZIJA I REANIMACIJA U VANREDNIM USLOVIMA	61
Ass. Dr Kalacun Dario Doc. dr Jakovljević Aleksandar POVREDE EKSTREMITETA	73

Prof. dr Grubor Predrag POZNE POSLJEDICE POVREDE EKSTREMITETA U VANREDNIM PRILIKAMA	85
Mr. sci. Dr Milanko Maksić VASKULARNA HIRURGIJA U VANREDNIM USLOVIMA	93
Mr sci. dr Savić Ostoja NEUROHIRURGIJA U VANREDNIM PRILIKAMA	115
Doc. dr Grbić Slavko POVREDE GRUDNOG KOŠA I ZBRINJAVANJE U VANREDNIM USLOVIMA	127
Doc. Dr Simatović Milan POVREDE I ZBRINJAVANJE TRBUHA U VANREDNIM PRILIKAMA	157
Prof. dr Kostić Dragan TORAKOABDOMINALNE POVREDE I ZDRAVSTVENA NJEGA ISTIH U VANREDNIM PRILIKAMA	171
Doc. dr Snježana Milićević Prof. dr Duško Vasić POVREDE I ZDRAVSTVENA NJEGA UROGENITALNOG TRAKTA U VANREDNIM PRILIKAMA	175
Doc. Dr Jakovljević Aleksandar Assi. Dr Kalacun Dario POVREDE I TRETMAN POVREDE KARLICE U VANREDNIM PRILIKAMA	185
Doc . Dr Janičić Dušan Prof. Dr Topić Brano NAJČEŠĆA OBOLJENJA I ZDRAVSTVENA NJEGA BOLESNIKA U VANREDNIM PRILIKAMA	191
Doc. dr Despot Branko OSNOVNI PRINCIPI PLASTIČNE HIRURGIJE U VANREDNIM PRILIKAMA	201

Predgovor

Zdravstvena njega u vanrednim uslovima je predmet koji je predviđen planom i programom studija Zdravstvene njege.

Nepostojanje udžbenika za ovaj studiji, uslovilo je potrebu da se na katedri Zdravstvena njega u vanrednim uslovima napiše udžbenik koji odgovara nastavnom programu. Udžbenik je prilagođen studentima Zdravstvene njege u cilju sticanja znanja, ne samo za ispit, nego, što je mnogo važnije za vršenje jednog tako ozbiljnog i teškog poziva diplomirane sestre.

Autori su nastojali da udžbenik napišu na pristupačan način, tako da studentu budu maksimalno približeni problemi bolesnika i način pravilne intenzivne zdravstvene njege. Ovaj udžbenik, takođe, iskazuje značaj uloge i zadatak diplomirane sestre u toku hospitalizacije.

Nije bio lak posao ujednačiti poglavlja u udžbeniku, jer se time uskraćivalo pravo na specifičnosti i kreativnost autora, koje često, iako neprikladne, kad je u pitanju udžbenik, daju izvjesnu ljepotu i zanimljivost teksta, te održavaju pažnju čitaoca.

Odajem priznanje našem fakultetu, na zalaganju u izradi ovog udžbenika i podršci koja je bila potrebna da knjiga bude što bolje opremljena.

Molim čitaoce da izvjesne nedostatke ove knjige objasne teškoćama i neiskustvom koje ima glavni urednik prilikom pripremanja prvog izdanja. Vaše sugestije i kritike će biti dobronamjerno prihvaćene i u drugom izdanju korigovane.

Prof. dr Predrag Grubor,